

Izhaja :
vsako soboto in četrti
popoldne.
Stane za celo leto 15 L.
" pol leta 8 "
" četrt " 4 "
Za inozemstvo celo leto
35 L.
Na naročila brez do-
poslane naročnine se ne
moremo ozirati.
Odgovorni urednik:
Polde Kemperle.

GORIŠKA STRAŽA

Št. 1

V Gorici, v soboto 3. januarja 1925.

Leto VIII.

Nefrankirana pisma se
ne sprejemajo. Oglasi
se računajo po dogovoru
in se plačajo v naprej.
List izdaja konsorcij
„GORIŠKE STRAŽE“
Tisk Zadržne tiskarne
v Gorici
Riva Piazzutto št. 18.
Uprava in uredništvo:
alica Mameli šte. 5.
— (prej Scuole). —

V novo leto!

Z današnjo številko odpiramo novo letnik naše „Goriške Straže“. Zdi se nam umestno, da pri tej priliki napišemo par besed, ki smo jih v našem listu sicer že večkrat podčrtali, katere so pa tako važne, da jih moramo v gotovih razdobjih vedno znova osvežiti.

„Goriška Straža“ je glasilo slovenskega ljudstva, ki je vključeno v mejah Italije. To ljudstvo, v pretežni večini pripristo in siromašno, si je znalo v dolgih, desetletnih bojih ustvariti svojo lastno narodno samobitnost, izrazito samosvojo narodno kulturo. Sponosom in brez pretiravanja lahko rečemo, da smo bili primorski Slovenci pred vojno najnaprednejši in najrazvitejši člen v pestri jugoslovanski družini. Nove državne meje, ki smo jih dobili, niso na tem dejstvu seveda ničesar spremenile. Zavedamo se, da smo italijanski državljani, toda ravno tako globoko se zavedamo, da smo samonikel, samorasel narod. Kakor smo brez pridržkov in brez postranskih misli sprejeli nase vse dolžnosti, ki nam jih nalaga država, tako tirjamo tudi od države z vso opravičenostjo, da nam da vse pravice, ki nam pritičejo.

Smo samostojen narod z lastno zgodovino in kulturo ter hočemo kot taki živeti tudi v mejah italijanske države. Z vso odločnostjo zavračamo in odklanjamo zato namere onih zaslepih, ki nas ne želijo preobraziti in napraviti iz nas čistokrvne Italijane. Protinaravna zamisel, brezuspešna nekana, nekulturno hotenje!

Protinaravna je zahteva, da bi mi Slovenci postali Italijani po krvi in plemenu. Žalili bi sebe in italijanski narod, če bi skušali to trditve dokazati. Izrečena je bila ta zahteva sicer od mož, ki stoje na odgovornih mestih, toda uverjeni smo, da se je sedaj že sami sramujejo. Že stoletja in stoletja biva slovensko ljudstvo na tukajšnjem ozemlju. Vsa zgodovina priča o tem, vsa zemlja je prepojena z znojem naših dedov, vse ozračje odmeva od slovenske govornice in slovenske pesmi, po vseh žilah se pretaka kri slovenskega plemena. Odgovorite odkritosrčno, ali ni protinaravna zabloda, ako hoče kdo ta samosvoj narod potujčiti?

Ravnatoko kot je protinaravna zahteva, da se moramo odreči svojemu rodu, so brezuspešni tudi vsi naklepi, ki naj bi jo izvedli. Narodnostna meja na Goriškem je že dolga stoletja nespremenjena. O tem govore vsi naši hribi in doline, priča celokupna naša zemlja. Če se pa narodnostna meja ni premaknila v časih, ko ni bilo še nikake narodne zavesti, potem se bo to zgodilo še toliko manj zdaj, ko je ljudstvo prežeto kipeče, vroče ljubezni do svojega rodu in jezika. Vsi pritiski, vse krivice bodo rodili samo zdrav odpor in bodo vtisnili nasilnikom pečat sramote.

Kako je raznarodovanje protikulturno, o tem skoro ni treba posebej razpravljati. Celokupno človeštvo se tega jasno zaveda in dan za dnem višje dviga zastavo svobode in enakopravnosti narodov. Vse narode je že tako globoko prevzelo naziranje, da ima vsak narod pravico do samostojnega, samolastnega narodnega življenja, da je postalo to uverjenje vsem nedotakljivo, — sveto.

Iz vseh teh razlogov stopamo v novo leto; krvaveč sicer iz mnogih ran, vendar v strnjenih vrstah in v neomahljivem prepričanju, da bomo vstrajali in zmagali.

Kaj se godi po svetu?

Znamenja na nebu.

Preteklo leto je bilo morje, po katerem je plavala naša državna barka, zelo razburkano. Ob začetku leta je še svetlo gorela zvezda fašizma in Mussolinija. Pozneje je pa začela bledeti. V juniju je odvezel Matteottijev planet mnogo svetlobe fašistovski zvezdi. Iz zbornice so odšle vse stranke razen fašistov, nekateri odpadniki posameznih strank in nacionalnih liberalcev. Nato je prišlo po vrsti: De Bono je padel, bojovníki in pohabljenci so odklonili fašizma pomoč, sekira usode je padla na tikanik Italu Balbu, zmlet je bil Francesco Giunta i. t. d. Sedaj se pa grozeče dviga za Mussolinijevim hrbtom maščevalni Cesare Rossi, ki obtožuje ministrskega predsednika samoga. Protifašistovsko časopisje, na čelu mu svetovni list »Corriere della Sera«, stoji kljub zaplembam v neizprosni opoziciji. Stari politiki: Giolitti, Orlando in Salandra skušajo izviti fašizmu iz rok krmilo državne ladje. Znamenja na nebu ob vstopu v l. 1925. za dosednji režim niso ugodna.

Ob koncu preteklega leta je Mussolini, kakor smo že poročali, iznenadil zbornico z načrtom novega volivnega reda, ki ga bo pretresla zbornica že prihodnjega tedna. Njegov vojni minister Di Cebrio je presenetil javnost z načrtom o preuredbi armade; naletel je pa na hud odpor v senatu. Če ne prodre je stališče Mussolinijeve vlade zelo otežkočeno. Načrt tiskovnega zakona, ki ima namen natakiniti svobodnemu izražanju mnenja nagobčnik, je pa izzval vihar ogorčenja celo med fašistovskimi vrstami samimi. Ko je počila še Rossijeva bomba je preostalo Mussoliniju dvoje: sprejeti boj ali odstopiti. Prvi dnevi tega leta kažejo, da se je vodja fašizma odločil za prvo.

„Nerazpoloženi ministri.“

Nepričakovano je sklical ministrski svet, ki mu je enoglasno izrekel zapupnico. Vendar je bilo v tej prvi kupi sladke pijače par kapljic pelina. Glavno fašistovsko glasilo »Il Popolo d'Italia« je o poteku te seje prineslo takole poročilo: Ministrski svet je enodušno sklenil uporabljati vse mere za varstvo moralnih in materialnih interesov države. Odsotna sta bila radi nerazpoloženja ministra Di Scalea in Nava.

Mere za brambo domovine.

Te so že izražene v stavku, ki ga je napisalo glavno fašistovsko glasilo 1. januarja, kot uvod v novo leto: »Vlada je fašistična in mussolinijanska, ker nihče v Italiji ne more vladati proti fašizmu in Mussoliniju.« Začele so se zaplembe listov, posebno v Milanu kjer je zbran najodločnejši opozicionalni tisk. List »Unità«, glasilo komunistov, je bil že eden in tridesetkrat zaplenjen. Predvčeršnjem so zaplenili po raznih krajih nad 36 velikih dnevnikov. V Florenci in Milanu so naskočili oboženi fašisti uredništva opozicionalnega časopisja. Vršile so se policijske preiskave pri raznih odličnejših osebnostih: opustošili so katoliški krožek v Florenci. Na vse to je napisal Mussolinijev brat v današnjem »Popolo d'Italia«, da ni fašizem še utrujen in pozivlja opozicijo naj stopi v odkrit boj s fašizmom.

Opozicija pa ni v strahu, zlasti še odkar je Salandra, ki je še podpiral

fašiste, odtegnil Mussoliniju svojo pomoč, še predno je bila objavljena Rossijeva spomenica. Vidi se, da so razna odkritja razburila fašistovske prvake, da so skienili ali pasti ali vladati.

Nova doba političnih bojov.

Danes ob 10. uri popoldne so se zopet sešli vladni poslanci v parlamentu. Največje zanimanje vlada za Mussolinijev govor o notranji politiki. V vrstah opozicije se opaža tudi živahno gibanje. Sinoči so se sestali na posvet giolittijevci, orlandovci in bojovníki, da se porazgovore o novem polažaju. Sklenili so, da ne odnehajo in ne podložijo več ramen za fašistične poskuse. Tudi Salandra vstraja na svojem stališču. Vodstvo fašistične stranke pa se je včeraj popoldne ob četrti uri zbralo in objavilo sklep, da hoče nadaljevati svojo politično pot in da hoče nadvladati opozicijo, ki se skriva za nekimi namišljenimi moralnimi izgovori; obenem izraža Mussoliniju zaupnico in pozivlja vlado, naj koraka po tej poti odločno naprej.

Tako vidimo, da noče nobena plat odnehati. Obe armadi se pripravljata na odločilno bitko.

Kaj pa mi?

Nam je naročen molk. Dovoljeno nam je prebrati debelo tiskano naslovo iz italijanskih dnevnikov; svoje sodbe nočemo izrekat, ker je bil naš list že trikrat zaplenjen in se pripravlja proti nam nova obtožnica. Ta prisiljen molk pa nam ne bo škodoval. Škodoval bo najbrže bolj onim, ki se bore proti svobodi tiska.

R. B.

Knjige „Goriške Mohorjeve družbe“.

Dobra knjiga je več kot dober prijatelj; ona te verno spremlja do groba, skozi vse tvoje življenje ti odpira svoje strani z zlatimi nauki, prijatelj se ti pa morda v trenutku največje potrebe izneveri in te zapusti. Ta misel mora lebdeti pred očmi, ko ogleduješ knjige, ki jih daja na knjižni trgu ali ona založba. »Z dobro knjigo med ljudi, do najvišje samevajoče gorske kočice«, to je bilo geslo plemenitih mož, ki so preko mnogih zaprek utrbe »Goriški Mohorjevi družbi«, naš književni matici, pot med goriške Slovence.

Književna matica, ki se je osnovala prav na tleh, kjer je deloval njen patron sv. Mohor je prava naslednica nekdanje celovške književne založbe, ki je prva poslala dobro slovensko knjigo v svet. Nesrečna usoda visi nad nami, da so nas politični dogodki odtrgali od tega vira in smo si morali poiskati novega. Naši smo ga; upamo, da enakovrednega. Pet cerkvenih knezov je spoznalo ogromen pomen nove Mohorjeve družbe in ji dalo svoj blagoslov. Več kot gol slučaj je, da je baš lavantinski škof, kot naslednik neumrljivega škofa Slomška, buditelja »Mohorjeve družbe v Celovcu«, zapisal vsem goriškim Mohorjanom: »Zberite se vsi pod zastavo Goriške Mohorjeve družbe: za sveto vero in pa za besedo materino!«

Nestrpno je že bilo pričakovanje naših ljudi, med njimi številnih starih Mohorjanov, kakšne bodo prve knjige. Po njih bomo sodili vredno nasledstvo prejšnji Mohorjevi družbi, si je ta in oni mislil. Malo zakasnele

Proti Radičevcem.

Že v enem naših zadnjih političnih pregledov smo pisali o grozečem razpustu Radičeve stranke. Vlada ni hotela svojega sklepa takoj uveljaviti. Novo leto je tudi v tem pogledu prineslo spremembo. Na ta dan je bila izdana naredba proti hrvaški republikanski seljaški stranki. Prepovedana so vsa zborovanja in sestanki te stranke, ustavljeni njeni listi; člani te stranke ne morejo biti izvoljeni v parlament ali v kakše druge javne zastope; vsi arhivi in spisi se zaplenijo, proti vodstvu stranke se pa napere sodni proces. V Zagrebu so že aretirali podpredsednika stranke dr. Vladimirja Mačka, tajnika dr. Krnjevića in še nekatere druge osebnosti. Štefana Radiča še niso aretirali. Po mestu so korakale policijske patrulje, vendar ni nikjer prišlo do kakih izgredov.

Strasti se razpihujejo.

Ta odlok, čeprav je naperjen le proti stranki in ne proti Hrvatom kot narodu, je vendar znak političnega nasilja. Še bolj bo razplamtel spor, še huji vihar srda in strasti bo zadivjal v obeh taborih. Ne smemo pozabljati, da je sedanjí volivni boj, boj dveh skupin: centralistične in avtonomistične, ki zahteva samoupravo poedinih narodov na gospodarskem, prosvetnem in upravnem področju.

Ta dva bloka se vedno bolj izoblikujeta, posamezne stranke z več ali manj raznoličnimi programi, se prilagodujejo tej temeljni osnovi. Z razpustom HRSS je narejena netaktična poteza, ki bo pristaše avtonomističnega bloka še bolj vzpodbudila k ostrejši opoziciji.

so se res, nejevolja se je že tu pa tam kazala; nestrpnosti pa niso pomislili, da včasih najboljša volja ne zmore tehničnih ovir, ki nagajajo po tiskarnah. No, je pa tem večje veselje objelo vse naročnike potem, ko je prišlo v hišo najlepše novoletno voščilo za naše ljudstvo, Mohorjeve knjige.

Prvi utis je bil kaj ugoden. Nek gospod iz Ljubljane, ki je pa zelo dobro znan po Goriškem, se je ob pogledu na lepe knjige kar začudil in dejal: »Kaj takega pa nisem pričakoval!« Tudi onim, ki gledajo s temnimi očali na nove pojave, so se raztezla ustna na smeh, ko so videli »koledar« v tako lepi obleki. Ostale tri knjige ga tudi dosežajo. Ker bi postal preobširen, če bi hotel danes pregledati vse knjige, se omejim le na »koledar«, ki je znan že kot zastopnik vseh knjig, ki jih izdajajo Mohorjeve družbe.

Ni pretirano, če rečemo, da ta koledar ne spada v vrsto navadnih koledarske literature. Dvignil se je višje; to je tudi razumljivo, če vemo, da je zbiral gradivo in ga urejal znani leposlovec V. Belè.

Začnimo s platnicami. Naslovno vinjeto, delo slikarja Saša Santla so zelo lepo izdelane po narodnih motivih. Nekoliko prešablonska sta le svetnika v sredini. Rmenkast ovoj, z nemško državno trobojnico tudi ni prav ugoden. Dvobarven tisk rudečerna je pa zelo lep na belem papirju na prvih straneh. Premalo značilne so tudi naslovne slike naših večjih krajev, ki krasijo začetek vsakega meseca.

Kanal naredi n. pr. utis, da gledaš most čez Nadižo v Čedadu. Tolmin

in Bovec tudi nimata značiln. Če bi ne bilo napisa, ne bi vedel, kateri kraj slika predstavlja. Za Idrijo bi n. pr. bil značilen oni dimnik na hričeku, ki odvaža strupene pline iz topilnic in še kak stolp nad rovom. Gorica, Trst, Postojna, Stanjel so pa zelo posrečene. Ugaja nam tudi, da je zapisnik h koledarju na naslednji strani in da ima davčni koledar. Našim gospodarjem bo brez dvoma najbolj ugajal davčni koledar za november, kjer stoji zapisano: Oddih. Kako je oberšljanska cerkev prišla kot prva slika, je nerazumljivo. Bi ne kazalo morda tja postaviti vsem znanega svetogorskega svetišča? Dr. Breznikovo poglavje o krstnih imenih je nekaj strokovnega. Naslednji sestavek je pa le »Še nekaj«. Tudi staroslovenska imena iz Stritarjeve zbirke so bolj dvomljive vrednosti, dočim je pa Belč naredil nekaj dobrega, da jih je zbral iz Kosovega »Gradiva«. Šarabonova »Statistika in kronika« je sicer precej spretno posneta iz raznih virov, — nekatere netočnosti bi bilo treba še popraviti — a tako sahoparno naštevaje kvadratnih kilometrov in tisočev je premalo v stiku z živim življenjem. Jugoslavija — ne glede na to, da so pri številni prebivalstva podatki netočni — bi zaslužila vsaj toliko prostora, kot dalina Finska ali angleški dominijoni. Saj je tam domovina naših bratov po jeziku in krvi. Pri naštevaniu izvoznih predmetov iz posamezne države je bolj umestno navesti le ono blago, ki je značilno za izvoz iz določne dežele. Statistika Slovencev je dobra. Vsakomur bo ugajal »Razgled po svetu«. Le sestavek »Kruh in delo« je prekratek. Izseljeniško vprašanje in naše domače gospodarstvo bi bilo dobro, vsled živih potreb obširneje obdelati. Življenjepisi naših vladik in naših znamenitih mož, nekateri med njimi so naravnost izkopani iz grobov, so zelo dobri. Za Pagliaruzziya bi se dala s pridom uporabiti disertacija našega prerano umrlega pesnika Čeboklija. Valentin Stančičev življenjepis bo dobrodošel zlasti bravcem »Gor. Straže«, ker je vse Levčeve anekdote porabil Joža

Lovrenčič za »Cerovškovega gospoda«. Pogrešamo pa pri življenjepisih opise naših mladih pesnikov, kulturnih delavcev in drugih še živečih znamenitih naših ljudi. Naši prosveti bi morali nujno posvetiti več strani. Nekaj slik naših podeželskih društev bi moralo tudi najti prostora v koledarju. Zato naj bi se nekatere druge umaknile. Prihodnji koledarji bodo morali postati nekake prizme, skozi katere bomo gledali našo zemljo v njeni pravi podobi, v njenem joku in veselju, trpljenju in smehu. Tak bodi koledar Mohorjeve družbe primorskih Slovencev. Je pa v koledarju še dvoje sestavkov, ki ju bo vsakdo lahko vesel. Mislim na Tumovo Režijo in Strukljeve »Iz podzemeljskega sveta«. »Režija« daje koledarju neko višjo znanstveno vrednost. Prihodnje leto pričakujemo slike o življenju neke Režijanirov, ampak vseh beneških Slovencev; saj Režijan je za našega človeka vsak Slovenec, ki je prebival onstran bivše avstrijske državne meje. V Tumovi geografsko-filološki razpravi naj bi bila izpuščena teorija o avtohtonosti Slovencev, ker se z različni nasprotujočimi si podmenamni ljudstvo le bega. Kako dobro delo bi pa družba naredila, če bi priloženo zemljepisno karto izdala v barvanem tisku, vedo posebno znanstveniki. Seveda bi moral avtor karto v toliko predelati, da bi ne imela le arografskega značaja. »Umetniško-zgodovinski spomeniki« bi pa lahko brez škode izostali; zgledajo kot nekako mašilo. Povesti pa izpričuje, o še vedno živi pisateljski delavnosti njenega avtorja; stoji nad povprečno koledarsko literaturo. Le nekoliko preveč zgoščena je in premalo psihološko razpletena.

Končni sklep: Koledar je odprl Mohorjevi družbi s svojo vrednostjo na stežaj duri v domove naših ljudi. Direktor naj bi se pa prihodnjič le nekoliko bolj potrudil. O ostalih knjigah spregovorimo pa ob priliki. Tebi, slovensko ljudstvo, pa naj velja klic:

Kdor je svoji veri in jeziku udan,
ta postani Mohorjan!

DNEVNE VESTI.

Poglavje o tiskovni svobodi.

Po objavi Rossijske spomenice, katero je proglasilo fašistovsko časopisje za brezpomembno, je silno nevarno sploh kaj pisati. Opozicionalno časopisje, ki je na to pozabilo, je moralo to bridko občutiti. Zablembe so na dnevnem redu. Na Silvestrovo so bili vsi večji opozicionalni listi, razen rimskega »Il Popolo«, zaplenjeni. Na novo leto so imeli gospodje prefektje nekoliko oddiha; da se zamujeno popravi so pa včeraj zaplenili kar 36 listov, ki niso hvalili fašistov. Na progonski listi so zlasti »Corriere della Sera«, »Avanti«, »Giustizia«, »Popolo«, »Unità«, »Voce repubblicana«, »Becco giallo« in še vrsta drugih. Našo »Goriško Stražo« tudi ne ljubijo preveč razni gospodje od oblastev.

Spor radi armade.

Poročali smo že, da je vojni minister Di Giorgio predložil načrt o preuredbi vojske. Načrt je kaj lepo prikrojen, da se pomen armade zmanjša napram veljavi fašistovske mitice. V srcih pravih vojakov se je dvignil srdit odpor proti takemu zapostavljanju vojske, ki je branila domovino na bojiščih. Posebno generali, ki so obenem člani senatorske zbornice, so glasno ugovarjali. Te dni se bo sestala senatna komisija pod predsedstvom generala Zuppellija, najhujšega protivnika tega načrta, da ta predlog prouči. Če bo predlog Di Giorgiev propadel, je fašizem zopet zaigral eno karto. Zelo posrečeno je ta spor označil humoristični list »Becco giallo« (rmeni kljun), ko je prinesel sliko Mussolinija podpirajočega si težko glavo vsled izpadov senatorjev proti novemu armad-

nemu načrtu. Vsi generali, odlikovani na bojiščih z zlatimi svetinjami, odhajajo skoz vrata, »generala« De Bono in Italo Balbo pa prideta k Mussoliniju s tolažbo: »Evo nas, junakov, mi dva generala sva za načrt in ostaneva tu! Ukazuj!« Vodja fašizma pa ni bil nič kaj prida zadovoljen, ker bi silno raje videl, da bi bili oni, ki so šli skoz vrata, za načrt.

Fašistovski časnikarji ne marajo jerobstva.

Za 29. decembra je pozval Mussolini vse ravnatelje fašistovskih dnevnikov v Rim, da se z njimi posvetuje, kako bi uspešneje odbijali silovite udarce opozicijskega časopisja. Kakor običajno so izražali zaupnice vodji fašizma in poudarjali svojo udanost. Značilen pa je bil predlog časnikarja Suckerta, naj se odtegne tisk kontrolni pokrajinskih zvez, ker bi sicer listi lahko postali osebna glasila raznih pokrajinskih političnih tajnikov. Ali je to znamenje samostojnosti ali le migljaj od »generalnega poveljnika« doli, si lahko mislimo.

Umrli je mož....

Iz sv. Križa nam pišejo: V petek — prvi dan po novem letu — se je vil od kriške župne cerkve dolg sprevod na groblje k sv. Ani. Udeležba je po številu in izboru oseb pričala, da neso k počitku zemeljske ostanke zelo uglednega občana. In res, izročili smo zemlji Antona Lična, enega najboljših in najbolj sposobnih mož naše občine. Zaslužil je majhen spominek tudi v glasilu goriških Slovencev, ki mu ni bil le zvest čitatelj, ampak tudi vnet prijatelj. Pokojni se je pred 60. leti rodil na Brjah. 28 leten se je priženil v Križ k močni kmečki hiši k »Liznim«. Od takrat je bil

hiši razumen gospodar in družini skrben oče. Kot značajan mož se je posebno lepo izkazal v zadnjih letih, ko so v zmedbi časov mnogi zatajili versko in narodno dediščino, obračajoč plašč po vetru. Ne tako rajni Ličen. Ko je udarilo na naše šole je nabiral pri starših podpise za ugovor; in ko so ga orožniki zato strahovali, se ni potajil. Prav tako je bil zvest član Kmečko-delavske zveze in je pri tovariših-kmetih pobiral članarino, razlagajoč jim pomen organizacije. Naravno, da si je zadnje kriško občinsko zastopstvo — vlada ga je ravno pred letom dni po zaslugi slovenskih snoparjev razgnala — štelo v čast, da je bil ta značajni in razumni mož v njem za podžupana. Bil je res delaven in zvest tovariš, pravi prijatelj najboljšim. Posebno tem je bilo hudo, ko so pol leta sëm gledali, kako bolezen nevdržno razjeda sile vrlemu možu. V čisljih je bil pri vseh občinarjih. A kako tudi ne? Če se je v kak kriški hiši primerila nenadna nesreča je bila »Lizna hiša« z gospodarjem vred prva, ki je dala pomoč. In kolikim je leto za letom postregel z uprežno živino, ne le za zaslužek, ampak ker je hotel res dobro storiti. Naj bi nam ostal vzgled rajnega Antona v živo spodbudo! Njemu želimo večno plačilo, s prizadeto cenjeno družino pa sožalujemo!

Nova pesem za moški zbor.

Kot četrta priloga »Našega Čolnica« je izšla »Pevska koračnica«, za moški zbor zložil Vinko Vodopivec. O tej skladbi piše v Cerkvem Glasbeniku dr. Kimovec: Živahna, krepka skladba za moški zbor, mehkim triom, ki se ji bodo povsod vrata odpirala na stežaj, zlasti ker je tudi besedilo (Domen) vžigajoče; pred vsem pa bodo Primorci imeli v njej mogočno bodrilo.

Pevska koračnica se dobiva v prodajalni Katol. tiskovnega društva v Gorici, Via Carducci št. 2. — Cena 1 lira.

»Peterčkove poslednje sanje« v Dornbergu.

Naša Čitalnica se je pridno pripravljala in na dan božiča ter sv. Štefana tudi pokazala, kaj zamore marljivost društvenikov na dramatičnem polju. Podala nam je zgoraj imenovano igro v petih slikah z uspehom, katerega nismo pričakovali. Vse vloge igralcev so bile v skrbnih rokah, tudi palčki in palčiče so se izkazali. Glavna vloga Petrčka (devetletna deklica Pavlica) pa je bila tako podana, da smo nad njenim podajanjem naravnost strmeli. Scenerija je bila zelo okusna, nalašč za to igro pripravljena. Slikar jo je g. Rudolf Devetak iz Gabrije pri Mirnu. V lepih barvah nam je naslikal sliko podzemeljskega kraljestva kralja Mtjaža.

Na novo vpeljana električna luč na odru in dvorani se je prav dobro obnesla. Igro je režiral g. Bric, naš neumorni čitalnični predsednik, kateremu prav iskreno častitamo in se mu zahvaljujemo, da nam je podal s tema predstavama toliko duševnega užitka. Posetilo nas je mnogo gospodov iz Gorice in tudi vodstvo naše Prosветne zveze je bilo častno zastopano. Med odmori je sviral oddelek godbenega krožka iz Gorice pod vodstvom g. Petroviča.

Pri prvi predstavi je bilo dvorana nabita občinstva, pri drugi je bilo malo manj.

Motilo je zlasti prvo predstavo smejanje nekaterih še nezrelih ljudi ob najlepših trenutkih. Petrčkova smrt, ki je zvalila večini solze v oči, je vzbudila v nekaterih glasno smejanje in to celo med nekaterimi dekleti in gospodičnami. To naj neha; tudi kajenje v dvorani ni dostojno. Vrli Čitalnici hvala lepa! Le dalje po začrtani poti!

Maršalske palice.

Italijanska generala Cadorna in Diaz sta pred kratkim dobila visoko odlikovanje; postala sta »maršala Italije«. Dolgo so si belili glavni dvorni krojači, kako uniformo bi imela urezali za tolikšn šaržo. Zdaj pa se sklicuje v Padovo poseben odbor, ki bo

tenu generaloma na slovesen način izročil maršalske palice. Častno predsedstvo za to slavje je prevzel znani pesnik Gabrielle d'Annunzio.

Nov odvetnik.

Z novim letom je otvoril v Tolminu svojo odvetniško pisarno dr. Josip Ščuka, sodnik v pokoju.

Dobimo novega prefekta.

Dosedanji prefekt naše pokrajine komendant Nencetti je premeščen v Pavijo. Na njegovo mesto pride prefekt v Paviji komendant Umberto Ricci. Kakšen je novi mož, ne vemo. Sprejemamo ga brez predsodkov in ga bomo sodili po dejanjih. Njegov prednik kom. Nencetti je ob svojem nastopu v Vidmu vzbujal dobre nade. Njegovo delovanje pri likvidaciji goriške dežele jih je nekoliko opravičevalo. V Vidmu je pa prišel popolnoma pod upliv posl. Pisentija, vsled česar niso prijetni spomini, ki jih zapuščajo ob slovesu. Njegova obmejna politika je bila porazna.

Potne olajšave.

Vsled sporazuma med Jugoslavijo in Italijo so se nižale s prvim januarjem t. l. pristojbine za vizume potnih listov takole: Za tranzit: 1 liro v zlatu; za enkratno potovanje: 5 lir v zlatu; za permanentni vizum, t. j. za 6 mesecev, pa 10 lir v zlatu.

Vspored konc. rtov »Slovenskega kvarteta«!

ki se bodo vršili v času od 3. do 6. januarja t. l. v Gorici, Ajdovščini, Tolminu in Idriji: 1. Leonardo Vinci: Zvezde žarijo. 2. Vasilij Mirk: a) Na trgu, b) Jutro, c) Katrica. 3. a) Oskar Dev: Tih veter, b) Risto Savin: Kosa. 4. Anton Foerster: a) Milica, b) Spak. — Odmor — 5. a) Josip Prochazka: Moravska narodna, b) Josip Michl: Atila in ribič. 6. a) Emil Adamič: Kregata se baba in devotka, b) Emil Adamič: Enkrat pridi še, draga, c) Janko Ravnik: Kam si šla, mladost? 7. France Marolt: Narodne pesmi. a) Oj, tam za goro, b) Jaz pa mam konj ča, c) Soldaški boben. — Pri koncertu v Gorici sodeluje tudi popolni mešani zbor Pevskega in glasbenega društva s sledečimi točkami: 1. Dr. A. Schwab: Dekletce, podaj mi roko, 2. Dr. B. Ipavec: Ej, tedaj. 3. Emil Adamič: a) Petnajst let, b) Zaman pod oknom. 4. St. Mokranjac: 10. šopek narodnih pesmi. Ceně z všteto državno takso za koncert v Gorici: sedeži I. vrste in na balkonu L. 10.—, II. vrste L. 7.—, III. vrste L. 5.—, sedeži na galeriji L. 6.—, stojišča L. 3.—

Dijaška matica

opozarja ponovno, da je rok za vlaganje prošenj za redne podpore že zdavnaj (31. avgusta t. l.) potekel. Ker so razpoložljiva sredstva že razdeljena, se naproša, naj se za sedaj ne vlagajo nove prošnje ne za redne ne za izredne podpore.

Žganjekuharjem.

Finančni tehnični urad naznanja, da je Ministrstvo dovolilo do nadaljnje odredbe izdajanje delovnih izjav po znižani taksi. Interesenti, ki niso še delali za polovično takso, lahko dobijo dovoljenje pri goriškem oddelku gori omenjenega urada, in sicer ob torkih in petkih, od 8h do 12h in od 14h do 19h. Druge dni v tednu izvzemši nedelje pa se nahaja v uradu uradnik, ki je strankam na razpolago za informacije in za pojasnile.

Listine, ki so potrebne v to svrhu:

1) Potrđilo splošno znanih okoliščin (atto notorio), ki ga izda županštvo in je podpisano od štirih prič.

2) Katastralni izvleček izdan od zemljeknjižnega urada.

3) Družinsko stanje.

Vsi oni, ki nimajo lastnega kotla za žganjekuho, morajo predložiti izjavo izdano od posestnika kotla, ki mora izrecno poudariti, da namerava oddati v najem kotel, in more pri tem tudi določiti dobo, za katero oddaje v najem.

Četrť stoletni jubilej!

Z 31. decembrom l. 1924. je glasilo tirolskih Nemcev »Der Landsmann« končalo prvih 25 let svojega obstoja. List je bil ustanovljen, da brani pravice tirolskega vernega ljudstva. Ko so pa tudi Nemci čutili na svojem tilniku železno pest novih razmer, so morali spremeniti svojemu glasilu ime »Der Tiroler« v »Der Landsmann« (= rojak). Pod tem imenom se bori skupno z našimi glasili za pravice narodnih manjšin v Italiji.

Borcu za ista načela, za katera se bori i naš list, prožimo pozdrave z upanjem, da si bomo morda že ob prihodnjem pet in dvajsetletnem jubileju častitali na zmagi, ki bo kronala naše boje!

To je požrtvovalnost!

Glasilo tirolskih Nemcev v Italiji »Der Landsmann« je izšel za novo leto kar na 24 straneh. Tako razumevajo Nemci, ki so v istem položaju kot mi, pomen časopisja in žrtvujejo zanj velike svote. Prijatelji in naročniki »Goriške Straže«, pokažite tudi vi svojo požrtvovalnost s tem, da širite vaše glasilo in redno plačujete naročnino!

Giunta išče „zdravja“ v Egiptu.

Poslanec Giunta, podpredsednik posl. zbornice, ki je obsojen radi napada na poslanca Fornija, je po poročilih iz Rima šel v Egipt iskat zdravja. Politični bolniki se hodijo navadno na jug zdraviti. Da bodo račune za zdravljenje lahko poravnali, so že poskrbeli takrat, ko so še bili politično zdravi!

Višja gosposka bo zborovala.

V januarju se bo sestel zbor fašistovskih prvakov, ki bo pretresal vprašanje fašistovskih sindikatov in delavskih organizacij. Posebna komisija bo razpravljala o preuredbi ustave. Končno bo pa veliki svet fašistovske stranke presodil politični položaj, boje politično zagato, v kateri tičita vlada in stranka. Če ne bo to le zbiranje za podpis testamenta?

„Uradni“ popravki.

Snoparski dnevnik »Popolo d'Italia« je napisal v neki številki, da so pripeljali miličniki polen avtomobil orožja v Rim in da išče poveljstvo fašistovske milice v X. coni (rimski okraj) prostore za svoje vojašnice. Zdaj pa isto poveljstvo obe te vesti zanikuje. Seveda, ko pa je »Popolo d'Italia«, sicer glavno glasilo vseh snoparjev prehitro bleknil resnico v svet.

Jugoslovanski generalni konzulat v Trstu.

Dosedanji konzul Jugoslavije v Trstu, Dušan Stepanović, je dobil naslov in stopnjo generalnega konzula.

Cerovščkov gospod**Življenje Valentina Staniča**

(Spisal: Joža Lovrenčič)

(Dalje.)

5.

Bil je četrtek po Veliki noči 1847. Lastovke so že prinesle pomlad in prvo zelenje in cvetje jo je oznanjalo.

Poldan je odzvonilo, ko sta stopila iz zavoda gluhozemelj, kanonik Stanič in ob njem mlad duhovnik - Štefan Kocjančič.

»Izpreči moram; čast in delo vikšega ogleda šol naj nalože na mlajša ramena. Če bom še kako leto živel, bi ga najrajši prebil med svojimi gluhozemelji!«

»Ni še take sile, močni ste še gospod kanonik, težko bodo dobili naslednika, ki bi bil vas vreden« je ugovarjal Kocjančič.

»Kar sem mogel sem napravil. Novi časi prihajajo — vse kaže. Ne bom jim kos, tudi če bi jih dočakal. Pripravil sem vas, ki ste me poslušali, nanje in naše ljudstvo tudi, se mi zdi. Dosti je to. Mlajši mislite sedaj in delajte!«

»Bomo, gospod kanonik. Dopoldne sem že govoril z nekaterimi duhovniki, ki so prišli z dežele v mesto. O

S tem se je konzulat spremenil v generalni konzulat. To znači, da se i Jugoslavija zaveđa, kot druge države, kako važna je diplomatska delavnost ob Jadranu.

„Za kratek zhas.“

V nekih slovenskih listih lahko, dragi bravec, večkrat bereš kake rimane besede. Če pogledaš, kje poganjajo te „mokrocvetočne rožce poezije“, vidiš, da jih goje večinoma kakšni gospodje advokati, ko jim politični srd ne da več mirno misliti, in se morajo za kratek čas odpočiti. Take nežne verze o „lilijah“ naj bi gospodje „pesniki“ izdali v posebnih bukvicah pod gornjim naslovom.

Vstajajoči vzhod.

Na daljnem vzhodu se kažejo obrisi nove, močne velesile, ki bo z močno roko posegala v svetovno politiko. Ruski sovjeti se pogajajo s Kijom in Japonom, da bi sestavili blok iz teh dežel. Evropski listi vedno strašijo z rumeno poplavo (boj rumenega plemena proti belemu); če se ne bo uveljavilo med vsemi narodi bratsko sožitje, potem pomeni sestavljanje takih blokov res en korak bližje novim svetovnim vojskam.

Izgoni komunistov.

Poročali smo že, kako se iz vseh držav izganjajo pristaši komunistične internacionale. Romuniia je začela pa kar na debelo. Policija je sestavila listo 50.000 tujcev, ki jih bodo izgnali radi njih komunističnega prepričanja.

Sveta stolica za dijaške Marijine kongregacije.

Glasoviti odlok svobodomiselnega ministra prosvete v Jugoslaviji, Pribičevića, ni izzval le doma viharja, ampak ima še dalekosežnejše posledice. Papežev poslanik v Beogradu, mons. Pellegrinetti, je predložil ministrskemu svetu papežovo protestno pismo proti kulturnemu boju, ki ga hoče jugoslovanska vlada in proti prepovedi dijaških Marijanskih kongregacij. Jugoslavija, kjer je velik del prebivalstva katoliški, ne bi smela kazati sovraštva do katolicizma; posebno ne zdaj, ko so v teku pogajanja s papeško kurijo glede verskih vprašanj.

Amerika Amerikancem!

To geslo je lebdelo ameriškemu parlamentu pred očmi, ko je sklenil, da se mora doseljevanje iz starega sveta omejiti. Iz Italije se sme priseliti v Ameriko letno le nekaj čez 3000 ljudi. To beli italijanskim diplomatom precej glave; zato skušajo napehati tok svojih izseljencev v južno Ameriko. Ko jih bo tudi tu dovolj, bodo še ti Amerikanci, čeprav po rodu Evropejci, razglasili gornje geslo ameriškega državnika Honroea. Po-

šli smo napravljali. Vsi se žrtvujejo z veseljem in podučujejo mladino.«

»Prav, prav. Seme nauka in vsodbuje le ni padlo na peščena tla.«

V takem pogovoru sta prišla do Travnika, kjer je prišel od gorenjega konca in skoraj zadel na vogalu vanju slok, močan gospod obstal je in se odkril:

»Dober dan, gospod kanonik!« je pozdravil in je stisnil kanoniku roko ter obenem pozdravil njegovega spremljevalca: »servus Kocjančič!«

»O kaj res!« — Cigale?« sta se oba začudila.

Res, res!« je potrdil civilni gospod. »Goričan sem spet postal. Po praznikih sem prišel v Gorico in praktičram pri sodniji.«

»Bravo, Matej. Tudi takih nam je treba, da bodo z našim človekom, če ga zanese k sodniji, po naše govorili. Zakaj, bi ne prišli tudi v uradih do svojih pravic! — Si že kosil? Ne? Potem pa kar z nama. Bo kakor včasih!«

Praktikant Matej Cigale se ni branil in vsi trije so odšli v Nunsko ulico. Kuharica Nani je bila sicer v zadregi, a je le vse tako pripravila, da je bilo prav.

Med kosilom je imel glavno besedo Cigale. Pripovedoval je, kako je šel

tem bomo sprevideli, da se da tudi pri nas živeti, če bodo državniki uvidnejši kot sedaj.

Krvavi volivni shodi.

Volivni boj v Jugoslaviji je na široko razplamtel. Politične strasti se že ne dajo več krotiti. Padajo palice po hrbtih, samokresi pokajo. To se je zgodilo tudi na volivnem shodu Radičeve stranke v Ljubuškem v Hercegovini dne 28. decembra. Policija je vdrla v dvorano in razgnala množico s streli. Trije so mrtvi, več je ranjenih. Ne bo še objela bratska ljubav vseh razprtih bratov?

Za misijone.

Spomladi l. 1924. je Družba za širjenje vere razdelila denar, ki so ga nabrali za misijone po raznih deželah v letu 1923. Vsega skupaj se je nabralo po svetu 31.729.954. Največ je nabrala Amerika, in sicer 16.532.984 lir, Evropa 15 milijonov lir. V Evropi je največ nabrala Francija.

Grozno odkritje.

Nek madžarski vojni ujetnik, ki se je po 9 letnem ujetništvu vrnil iz Azije, je odkril naravnost grozno sliko o življenju pozabljenih vojnih ujetnikov v Mandžuriji. Rusi so med vojno dajali vojne ujetnike na Kitajsko kot sužnje za 65 rubljev. Gospodarji so te uboge žrtve vpregali pred plug kot vprežno živino. Hrane so jim dajali le toliko, da niso poginili. Vsak dan so jih pretepali. Če se je kdo skušal otresti tega mučenja, so ga usmrtili. Dotični ujetnik se je rešil na čuden način s še tremi tovariši. Trdi, da živi v taki grozni usodi še kakih 50 tisoč vojnih ujetnikov, ki so v domovini oblastveno razglašeni za mrtve. To je naravnost vnebovpijoče trpljenje ljudi, ki so jih kapitalisti poglani v strelske jarke in se živ krst že 6 let po vojni ne zmeni za te žrtve, ki umirajo počasi.

Potrpljenje prebije tudi jeklene blagajne.

Na božič je drzna vlomilska tolpa okradla za veliko svoto tristotih milijonov neko banko v Genovi. Dolgo je policija ugibala, kako so vlomilci prišli do jeklenih blagajn, ko niso bila niti vrata, niti okna poškodovana. Končno so izsledili na podu malo razpoko. To je napeljalo detektive, da so začeli raziskovati tla in dognali kod so tatje prišli v banko. Izbrali so si kaj čudno pot. Po natančnem načrtu mestnega kanalskega omrežja, so določili kod se pride pod sobo, kjer se nahaja bančna blagajna. Zdaj je bilo pa treba mesece in mesece prebijati več metrov debelo plašt zemlje in kamenja nad seboj ter vse to zoper sproti odnašati po več sto me-

trov dolgem kanalskem omrežju na prosto. Ko so s potrpljenjem, seveda tudi z mučnim delom v smrdljivem kanalu, prebili pod, so s posebnimi aparati prežgali jeklene blagajne in odnesli težke milijone. Zdaj se bodo že lahko ocedili, ko so prišli z milijoni iz umazanih kanalov ven.

Rusi se boje za svoj denar.

Ruski komisarji so izdali odlok, da sme vsak potnik, ki zapusti Rusijo, nesti s seboj le 300 rubljev in še 150 rubljev za vsakega člana družine, če potuje z njim. Tujci pa smejo dva meseca po svojem prihodu nesti ven iz države le toliko denarja, kolikor so ga prinesli s seboj. Komisarji so pa le pozabili še na dve reči: Kaj potem, če tujec zapravi svoj denar in nese manj, kot je predpisano, in kje se dobe posebne izkaznice za valutne verižnike.

Promet po panamskem prekopu.

Panamski prekop v srednji Ameriki, ki veže Tihi ocean z Atlantskim, je velikanskega pomena za svetovno trgovino. Predno je bil skopan, so morale pluti ladje okrog in okrog južne Amerike, da so dospele v kako luko na zapadni strani Amerike. Zdaj je seveda ta pot zelo skrajšana. Zato se tega prekopa poslužuje vedno več ladij. Letos je plulo skoz panamski prekop 5230 parnikov. Zato so morali plačati 24.290.967 dolarjev; ta svota je za 38 odstotkov večja kot lani.

Nesrečna Japonska.

V deželi vzhajajočega solca so se kar vgnezdile vedne nesreče. Potresi, požari, povodnji se vrste drug za drugim. Pred dnevi so poročali iz Tokija, da se je razletel kotel na parniku vsidranem v veliki japonski luki Yeso. Izbruhnil je velikanski požar, se razširil iz pristanišča med hiše in upepel velik del mesta. Mrtvih je na stotine.

V Tokiju, glavnem mestu japonske države je pa zgorela norišnica, kjer je bilo 300 umobolnih. V silovitem požaru so se umobolni raztepli na vse strani. Pod razvalinami so našli 30 ožganih teles; 108 umobolnih je pa zginilo.

Vse to ljubezen stri...

Med vročekrvnimi prebivalci v okolici Napolja se je pretekli teden odigral ta le dogodek: Dva kmečka fant sta se zagledala v lepo dekletko Lidijo, ki je prebivala pri svojem stricu. Devojka je vedno oba odklanjala. V zavrnjenih snubcih je zagorela jeza. Skupno sta napravila načrt za maščevanje. V noči sta udrla v hišo Lidijinega strica in ga ustrelila, misleč, da je on kriv, da ju deklica ne mara. Kako dobro je pogodila slovenska narodna pesem!

v Ljubljansko semenišče, ki ga je pa zapustil iz strahu pred — pridigami.

Kanonik je zmajal neverjetno z glavo.

Kocjančič se je pa nasmejal in menil: »Ti iz strahu pred pridigarjem, ko si pa takrat ob sklepu gimnazije tako lepo govoril! Pojdi, pojdi!«

»In vendar!« je rekel Cigale in pripovedoval, kako je šel potem na Dunaj in študiral pravo in se učil še marsičesa — tako še ta in oni slovanski jezik.

»O gospod kanonik« — je naenkrat navdušeno vskliknil, — »dobro ste delali. Tudi na Dunaju smo brali!«

»Kaj pa ste brali?« je vprašal kanonik radovedno.

»Novice« smo brali, »Novece«. Koj l. 1843., ko so začele izhajati, smo si jih študentje naročili. In v prvem letniku smo brali Bleiweisovo opombo, ko je priobčil nekaj Vaših pesmi, da ste 50 izvodov »Novic« naročili za Goričane in še sami nekaj posebej!«

»Potrebno je bilo. Tak list, ki pride vsak teden in prinese toliko podučnega in kratkočasnega in novega je kakor nalašč za naše ljudi. Že ko sem dobil prvič v roke salzburški »Intelligenzblatt«, sem mislil: Kaj če bi zmogli mi Slovenci kaj takega! »Novice« ga skoraj dosežejo. Vesel sem

jih in zadovoljen. In naši ljudje so jih tudi veseli, kaj ne Štefan?«

»Oni ki znajo brati jih ne morejo prehoviti!« je potrdil Kocjančič.

»Zato sem pa pred kratkim naročil tudi 100 izvodov Slomškovih »Drobčinic«. Lepe so in zaslužijo, da jih razširimo med naše ljudi kakor »Novice«. Čim več bo dobrega branja, tem boljše!« je povdaril kanonik.

Cigale je pa nadaljeval, da pokaže, kako je zagledoval kanonikovo delo:

»Pa še sem bral, a v nemških listih, da ste lansko leto ustanovili v Gorici društvo zoper trpinčenje živali po vzgledu monakovskega. »Prvo tako v Avstriji je« so povdarjali poročevalci. Prav na vse mislite, gospod kanonik!«

»Tudi za živali moramo skrbeti. Kdor je okruten proti živalim tudi do človeka ne bo drugačen! Učiti je treba, vzgajati! Ko so mi iz Monakovega poslali poročilo njihovega društva, katerega član sem postal 1842., sem sklenil tudi pri nas ustanoviti kaj takega. Šlo je. Letos ima naše društvo že čez 1000 družabnikov. In v svojem načrtu ima kot monakovsko tudi izvajanje podučnih knjižic. Že prvo leto je izdalo »Kratke povesti s podobami«, ki sem jih priredil jaz sam.«

Z vlakom nad morská brezdna.

Kaj takega je seveda možno le v Ameriki, deželi modernih čudes. Iz New-Jorka so zgradili železniško progo proti jugu na polotok Florido, pokrajino milijarderskih kopaljšč in od tu po samem oceanu do mesta Havane na otoku Kubi. Vsa proga je dolga 235 km, od teh je zgrajenih 107 km nad morjem. Od polotoka Floride se vleče v polkrogu 47 malih otočičev, včasih le s premerom 100 m, do večjega otoka Key West. Ti morski školji služijo kot pilastri za most, po katerem drdra expresni vlak. Na enem mestu pa zmanjka celo te opore in so položene tračnice na most dolg 8 km. Odtod se niti ne vidi več suha zemlja. Vlak tuli skoz morskó meglo nad globino 50 metrov, nad samim neskončno mirnim ali pa razburkanim oceanom. Tedaj je grozno - bajen prizor, ko brzi vlak skozi peneče se morske valove. To je edini prizor te vrste na svetu. Od Key Westa, zadnjega otoka v vrsti, pa prepeljejo posebne ladje cel vlak na Kubo. En kilometer te genialne železniške proge je stal 300.000 frankov. Zato pa zmorejo vozništvo v teh vlakih le ameriški denarni mogotci.

General postal prerok.

Znani protiboljševiški general Wrangel, ki je moral s svojo monarhistično armado bežati iz Rusije in iskati zavetja po vseh evropskih državah, je slednjič priromal v Berlin. Ruski monarhisti so mu priredili veliko kosilo. Kot je ob takih prilikah običajno, so se vrstile govorance in končno zavzame sam general govorniško pozo. „Vsak dan, je prorokoval Wrangel, se več zbor onih, ki vidijo skorajšnje propast boljševizma v Rusiji. Če ptički žvrgole, je znamenje, da je pomlad blizu“. Te tičke pa odeva čudno perje. Je dobilo barvo pri kapitalističnih krogih na Francoskem in Angleškem.

Socialni vestnik.

Nove določbe o zasebni službovni pogodbi.

Nameščenec ne sme opravljati konkurenčnih poslov proti gospodarju bodisi na svoj ali pa na račun tretjih. V slučaju nedovoljene konkurence se nameščenec lahko takoj odslovi iz službe in plačati mora tudi odškodnino.

Istotako ne sme zasebni uslužbenec zlorabiti tajnosti podjetja ne med službo in tudi ne v slučaju, ko je službovno razmerje prenehalo.

Gospodar ne sme ovirati s posebnimi dogovori poklicnega udejstvovanja uslužbenca čez zgoraj določeno mejo.

Koliko časa traja službovno razmerje?

Službena pogodba, ki je bila sklenjena na nedoločen čas, se more razdreti samo z odpovedjo in odškodnino, ki jo določuje naslednji člen 10.

To velja tudi za slučaj, če podjetje ustavi svoj obrat, za slučaj likvidacije oziroma omejitve obrata. Ne velja pa v slučaju, če povzroči zgorajšnje pojave v podjetju višja sila.

Službovno razmerje se pa razdere samo po sebi, in brez vsake odpovedi ter odškodnine v slučaju, če nudi ena izmed pogodbenih strank opravičeni razlog za takojšnji razpad pravnega službenega razmerja. Ta razlog mora biti take narave, da ne dovoljuje, da bi pogodbeno razmerje tudi začasno še nadalje trajalo.

Odpovedni roki.

Če ni določen daljši odpovedni rok ali če ni daljši odpovedni rok v navadi, potem znašajo odpovedni roki, če gospodar odpove službo:

A. Za uradnike, ki so prestali poskusno dobo in če nimajo več kot 5 let službe:

1. dva meseca za poslovodje, prokuriste, zastopnike, ki prejema stalno plačo in ki ne poslujejo izključno na svoj račun potnike za inozemstvo, tehnične in upravne ravnatelje ter uradnike, ki so jim po službenem stanju in poslih enakopravni;

2. 1 mesečni odpovedni rok za potnike, ravnatelje in načelnike oddelkov ter konceptne uradnike;

3. 15 dnevni odpovedni rok za navadne uradnike in pomožne poslovne moči.

B. Za uradnike, ki imajo 5 službenih let in ne še 10.

1. tromesečni odpovedni rok za uslužbenca prve skupine (glej zgoraj);

2. 45 dnevni odpovedni rok za nameščence druge skupine;

3. 30 dnevni odpovedni rok za uradnike tretje skupine.

C. Za uradnike, ki so že odslužili 10 let.

1. Štirimesečni odpovedni rok za uslužbenca prve skupine;

2. dvomesečni odpovedni rok za one druge skupine;

3. 45 dnevni odpovedni rok za nameščence tretje skupine.

Odpovedni rok prične s 15 oziroma z zadnjim dnem vsakega meseca.

Če gospodar ne odpove službe, kakor je bilo zgoraj omenjeno, mora plačati uslužbenec odškodnino, odgovarjajočo plači, ki jo je dobival nameščenec za časa odpovedi.

Poleg odpovedi oziroma odškodnine, če ne bi gospodar pravilno in pravočasno odpovedal službe, mora gospodar uslužbencu plačati tudi neke vrste odpravnino, ki mora znašati najmanj toliko polmesečnih plač kolikor službenih let ima uslužbenec.

Slučaji sprememb v podjetju.

V slučaju prodaje podjetja oziroma v slučaju katerekolisibodi spremembe v podjetju mora nov gospodar prevzeti starega gospodarja, če ni star gospodar pravilno in pravočasno odpovedal uslužbencu službe ali pa ga mora sprejeti v službo z vsemi pravicami, ki mu pritičejo. Tudi v slučaju falimenta ima uslužbenec pravico do odškodnine oziroma odpravnine.

GOSPODARSTVO.

Možnost izvozne zadruga v Gorici.

Celokupna naša proizvodnja išče trga. Starih vezi, ki nam jih je ugrabila vojska, ni več ali pa so močno zrahljane. Toda v zadnjem času se opaža, da se stari trgovci vračajo. Trg zopet povprašuje po goriški zelenjavi, sadju, posebno grahu, zelenem fižolu, spargljih in drugi zelenjavi. Naša zemlja je kakor nalašč za to kulturo. Že davno si je mislilo da bi se osnovala dobra zadruga, a do danes smo prišli samo do izvoza krompirja potom zadruga. Mnogo se sliši in piše, da naš krompir ne gre: gre in bo šel. Kam gredo one množine, ki ga izvažajo zadruga in trgovci, ako ne preko meje? Pravijo, da radi tega, ker gnije; to pa se da odpraviti s tem, da se uvede novo zdravo seme iz mrzlejših in goratih krajev, deloma pa tudi s škropljenjem. Govori se tudi, da trg hoče samo rumeno meso (pašto) in da to je treba zamenjati, ker naš ima belo meso. Ne, ostanimo pri belem krompirju, kajti tega tudi hoče trg; posebno pa Nemčija preteklo sezono bi kupila velike množine blaga, a žalibog ni ga bilo toliko na razpolago.

Ni pa samo krompir ki bi se izvažal je še mnogo drugega; in to tudi donaja mnogo dobička, ki bi ostal kmetom oziroma zadrugi, ne pa trgovcem. Sedaj je čas misliti ali se da kaj napraviti ali ne in ali je naše kmetško ljudstvo voljno, da se osamosvoji. Do dobe, ko nastopi sezona graha in druge zelenjave, ni več daleč. In od tega časa pa tja do konca krompirja je vedno mnogo dela za izvoz. Do tega pa pride le, ako obstoječa zadruga razširi svoj delokrog in začne z izvozom vseh pridelkov, obenem pa z uvozom potrebščin. S tem bi se v doglednem času mnogo koristilo našemu kmetu. Da pa zadruga pride do te možnosti, je treba, da se preseli iz njenega sedanjega bivališča v Gorico in se tu pridruži Zadrugi zvezi kot matici vseh zadrug. Zadruga zveza bi s svoje strani zamogla proužiti cenen kredit, poleg tega pa stalno in izvežbano kontrolo nad poslovanjem.

Odškodnino in odpravnino mora gospodar plačati uslužbencu takoj, ko je prenehala služba.

V slučaju smrti uslužbenčeve, dobijo odškodnino oziroma odpravnino žena in osebe, ki jih je on vzdrževal (do 4. člena sorodstva). Odbijejo pa se prispevki, ki jih prejema žena in drugi od pokrajinskih ali pa zavarovalnih zavodov, v kolikor je gospodar sklenil tozadevne pogodbe.

Dolžnosti uslužbenca.

Če hoče uslužbenec odpovedati službo, mora držati iste odpovedne roke. Če tega ne stori, je dolžan plačati odgovarjajočo odškodnino. (glej zgoraj.)

Če ne izpolni uslužbenec predpisov glede odpovedi, sme gospodar pridržati izplačilo zneska, ki ga dolguje uslužbencu do višine njemu pripadajoče odškodnine.

Dolžnost gospodarjeva.

Za slučaj odpovedi oziroma odstopa od službe iz katerekolisibodi razloga, mora gospodar napraviti uslužbencu izpričevalo, četudi niso med njima še vsi računi poravnani. Izpričevalo mu mora takoj napraviti ko preneha službo. V izpričevalu mora biti omenjen službeni čas in delo, ki ga je vršil.

Veljavnost tega odloka.

Določbe tega odloka so veljavne tudi za slučaj, če so se stranke drugače dogovorile, če niso ti posebni dogovori oziroma običaji bolj ugodni za uslužbenca. Določba tega odloka se tudi lahko spremeni, če je v njem samem rečeno, da se lahko spremeni po sporazumnem dogovoru strank.

Spori.

Pristojnost in način reševanja sporov, urejuje kr. odlok-zakon od 2 dec. 1923 št. 2686, ki je bil spremenjen po odloku od 8. avg. 1924 št. 1375.

Tajništvo Kmetške-delavske zveze v Gorici.

tisoč panjev. Avstrijski čebelarji so po poklicu večinoma učitelji, duhovniki, železničarji in rokodelci.

Italijanski uvoz v Jugoslavijo.

Letos se je uvoz Italije v Jugoslavijo napram lanskem letu precej zvišal: Lani je Italija prodala Jugoslaviji za okroglo 222 milijonov lir blaga, letos pa za 270 milijonov.

Pozdravi slovenskih fantov --- vojakov in izseljencev.

L. Maggiore - Intra.

Slovenski fantje 5. alpinskega polka so nam poslali sledeči dopis:

Predvsem pošiljamo nebroj srčnih pozdravov staršem, bratom in sestram, Pozdravljamo tudi fante in dekleta. Spominjamo se ravnotako naših novincev-fantov letnika 1905. Dobrodošli! Čimpreje pridite tempreje zaori med nami znana pesem: „O congedanti un passo avanti...“ ecc. Ko smo bili pred ne dolgim časom doma na dopustu, smo zaznali v vas nekako nestrpno hrepenenje po tem stanu. Dajmo času čas, pravijo na kmetih. To naj velja tudi za Vas. Lastno prepričanje je vedno najboljšje.

Sleheri dan napredujemo v vojaškem življenju. Redno nas obiskuje priljubljena nam „Goriška Straža“. Le ta nam donese marsikatero novico iz ožje domovine. Z veseljem prenašamo vojaški stan. Večkrat zapojemo kako slovensko pesem. To naj bo tukajšnjemu ljudstvu priča, da nam je še vedno drag naš dom, kateremu kličemo iz dna srca: Pozdravljeni! Pozdrav tudi g. uredniku. Manfreda F., Tolmin; Lazar J., Sedlo; Grudina C., Skrljevo; Peric V., Brestovica; Svara V. Sveto; Levpušček L., Lom; Škvarc J., Kolk; Kabaj R., Pristava; Metlikovec J., Veliki Dol; Krševan A., Gradiškuta.

Saluzzo.

Pozdrav vsem slovenskim dekletom in fantom, posebno letniku 1905., da bi nas prišel kmalu nadomestiti. Pozdrave tudi „Goriški Straži“, ki nam prinaša domače novice. Slovenski fantje, ki služijo pri gorskemu topništvu v Saluzzu: Trobec Vladimir, Faletič Fr., Dakskobler Fr., Jajčič Alojzij.

Padova.

Fantje od 20. regimenta, poljskega-topništva nam pišejo: Čas hiti! Preživeli smo tukaj že sedem mesecev, a nič se nam ne obrača na boljše. Vedno smo se veselili, da dobimo po šestih mesecih dopust, a sedaj nam je pa čisto odzvonilo, naš poveljnik nam je tako le zagodel: Vi Slovenci!, kadär boste razumeli popolnoma naš jezik, potem pa pojdite na dopust! Pozdravljamo: Rupnik Janez, Črnivrh, Škrli Jožef, Drakovče, Čevna, Matija, Vel. Ubelsko, Dolgan Jožef, Šembije, Božič Anton, Hrušca, Tušar Gabrijel, Straža, Likar Jožef, Col, Lahajnar Mihael, Cerko, Leopišček Franc, Lom, Muznik Jožef, Sv. Lucija, Pozdrave slovenskim fantom in dekletom.

Brescia.

Slovenski vojaki, ki služijo pri sedmem strelskem polku v Bresciji nam pišejo: Čeravno smo v daljnih krajih, se spominjamo na našo solunsko Gorico ter želimo srečno novo leto našim staršem, sestram, bratom, sorodnikom in vsem prijateljem z upanjem, da si bomo prihodnje leto osebno voščili pri našem srečnem ognjišču. Bersaglieri: Doljak Leopold, Grgar, Mozetič Mirko, Dornberg, Čebren Anton, Rihenberg, Bratina Andrej, Selo, Valič Alojzij, Skrilje, Kovač Ernest, Lokavec, Vidmar Stanislav, Rihenberg, Batistič Franc, Solkan, Bončina Leopold, Podgozd, Simsič Ivan, Kozana, Prinčič Mihael, Kozana, Nardin Mirko, Bukovca, Žizmond Štefan, Volčja draga, Nardin Mirko, Bukovca, Muha Anton, Velika Bukovca, Logar Rudolf, Ilirska Bistrica, Furlan Karlo, Prosek, Smerdel Ivan, Trst, Birska Mirko, Trst, Jurkič Marij, Trst.

Pozdravi iz tujine.

Iz Kreutzwalda v Lotaringiji na Francoskem smo prejeli:

Pozdrav vsem znancem in prijateljem, znankam in prijateljicam ter vsem zavednim Slovincem v Julijski Krajini, zlasti pa neustrašeni „Goriški Straži“!

Josip Razpet, Janez Razpet, A. Tavčar, Anton Kosmač, Janez Mauri, Franc Razpet, Vencelj Eržen, Jakob Pagon in še več drugih fantov iz cerkljanske okolice.

* * *

Iz Aumetza na Francoskem pišejo:

Želimo srečno novo leto staršem, bratom, sestram, fantom in dekletom in vsem čitateljem „Goriške Straže“

Zivec Viktor, Samokec Ciril, Batič Viktor, Vitovlje, Pintar Izidor, Solkan; Žuljan Martin, Brandelič Jurij, Kuštrin Jožef.

Kaj je novega na deželi?

Miren.

V Mirnu smo na Silvestrov dan zjutraj spremili k zadnjemu počitku Jožefo Vuk, blago mater g. Antona, ravnatelja »Cevl. zadruga«. Bila je skromna, plemenita družinska mati, kakor jih naš rod tako hudo potrebuje in težko pogreša. Na bolniški postelji je bila živ zgled krščanske vdanosti in potrpežljivosti, prave slovenske matere. Gospodu predsedniku, odličnemu našemu sodelavcu in vsem preostalim sorodnikom pošiljamo iskrena čustva našega srčnega sožalja. Blagi pokojnici večni mir in hvaležen spomin!

Solkán.

V nadomestilo kulturnih predstav so začeli pri nas prirejati ples, za kar menda ni potrebna kolavdacija dvoran. Na praznik sv. Štefana, farnega patrona, so plesali v kavarni »Sport«. Tako torej predstavljena oblastva pospešujejo naše kulturno delo! Ko prideš do njih s kako prošnjo za prireditev kake res kulturne veselice, se ti izgovarjajo na vse načine, pa tudi če je prireditev namenjena v kake človekoljubne namene. Ko jim te izgovore ovržeš, pa pravijo, da v Solkanu ne dovolijo nobene prireditve, ker je v Solkanu nevarnost revolucije. Če prideš pred nje s prošnjo za ples, odpadejo vsi izgovori, torej tudi nevarnost revolucije, ker smatrajo baje ples za najbolj kulturno raznarodovalno prireditev. Vsa čast zavednim Solkancem, da se ogibajo od vlade nam dovoljenih plesov, ki so za naš Solkan škodljivi v vsakem oziru posebno pa naši mladini.

Solkanc.

Strmec pod Mangartom.

G. urednik dovolite, da Vam v naslednjem nekoliko opišemo naše domače razmere:

Možki so večinoma zaposleni v Rabelju kot rudarji. Družine, kjer ni možkih, težko pogrešajo zasluzka, ki so ga imele s kidanjem snega. Saj so ga snegu pred, med in par let po vojni dražili Bovčani nas Strmčane, da nam cvete pšenica. S kidanjem snega poletnim delom pri cesti so se preživljale ravno najubožnejše družine vdov in onemoglih rudarjev, ki štejejo v več slučajih tudi deset do dvajset otrok. Poljskih pridelkov pri nas ni. Pridelamo samo nekaj krompirja in je cela vas odvisna od zasluzka, ki ga dobimo drugod. Od leta 1920. se sploh nič več ne dela na državni cesti, tako da je po zimi ustavljen vsak promet in pretrgana vsaka zveza z ostalim svetom. V zimskem času moramo hoditi po ozki gazi v tri četrti ure odaljeni Log k sv. maši. Cestne oblasti se izgovarjajo, da ni denarja, toda mislim, da bi se dalo z nekoliko dobre volje mnogo napraviti. Ko je bil še prejšnji cestni mojster pri nas, je vedno kaj izposloval pri višjih. Tako je pomagal najrevnejšim izmed revnih družin, za kar smo mu še danes vsi Strmčani iskreno hvaležni. Žal, da nas je zapustil in se preselil v Gorico.

Bil je pač mož naše krvi, ki je, poznavajoč naše ljudstvo in njegove potrebe priskočil na pomoč ob vsaki priliki. Po njegovem odhodu je bil nastavljen čestni mojster, ki ni naše krvi. Slišimo, da ni ravno napačen mož, zato ga prosimo, naj poskrbi tudi on, kot njegov prednik, da se bodo letos ceste čistile in popravljale in bodo najsiromašnejši vsaj nekaj zasluzili v lajšanje svoje bede in kritje ogromnih davkov. Vsi mu bomo hvaležni.

Prosvetno življenje je pri nas žalostno. Prejšnji gospod kurat Sekula je zbral čez 20 fantov, da so kupili harmonij. Poučeval jih je v petju ter dosegel že precejšnje uspehe v razdmeroma kratkem času. Nameravali so ustanoviti prosvetno društvo s pevskim zborom. Ko je pa ta odšel so prenehale pevske vaje, ker ni zmogla zborovodje ter je zamrlo vse

društveno delovanje. Res, da so tu sami fantje — rudarji, ki še niso vodili društev in so se le malo udejevali na prosvetnem polju, toda vendar so med njimi vrli fantje in možje, ki bi lahko ustanovili prosvetno društvo kjer bi se vsaj ob nedeljah shajali in se po trudapolnem delu pod zemljo pošteno razvedrili. — Kmetско-delavska zveza s sedežem v Logu je pri nas sicer ustanovljena, toda premaio zanimanja je za njo. Tudi tu se nam nudi polje udejevanja. Naj ni v naši vasi moža, ki bi ne bil vpisan v to prekorsno zvezo, od koje bomo imeli neizmerne koristi in izdatno pomoč v vsaki potrebi, ako bomo s svojim vpisom in delovanjem pomagali širiti jo v zvezo, ki bo bratski objemala celokupno slovensko in hrvatsko kmetско-delavsko ljudstvo, vključeno v mejah Italije.

Kličem vam Strmčani ob zaključku: »Na delo brez neumestnih pred-sodkov!« Naše geslo naj bo: Združimo se v močne prosvetno in gospodarske vrste, osvitljene s katoliškimi načeli, da bomo v prosveti in gospodarski samostojnosti kljubovali tujim navalom v teh razburkanih časih.

Strmčan.

Log.

Na praznik sv. Štefana, tuk. cerkvenega patrona, se je zgodila na Mangartu grozna nesreča. Isti dan se je namreč, — kljub prazniku, — odpravilo na lov 16 lovcev. Čakali so na južni strani; dva gonjača, eden iz Predela in 24 letni Anton Kuk iz Strmca št. 10, sta se pa na severni strani po trdem snegu podala na vrh Mangarta. Gori sta streljala, da bi divje kože (gamse) preplašila in jih prignala v bližino spodaj čakajočih lovcev. Potem sta se vračala po že bolj mehkelem snegu. Kar se nad njima utrga plaz. Prvi, oni iz Predela, je padel, in sicer za malo skalo, in plaz je šel čez njega naprej. Antona Kuka pa je plaz potegnil s seboj in ga vrgel v strašen okoli 1300 m globok prepad nad Belopečjo. Ko so ljudje zvedeli za nesrečo, s oponesrečenca takoj šli iskat. Našli so ga drugi dan pod prepodom v snegu mrtvega. Bil je seveda grozno razmrsarjen. Potem, ko ga je preiskala komisija so ga 29. decembra pokopali v Belipeči.

Dobri družini izrekamo globoko sožalje, »jagrom« pa svetujemo, da bi ob takih praznikih in nedeljah zjutraj ne hodili na lov. Saj imajo z lovom največkrat le izgubo.

Dobravlje - Skrilje.

(Priobčujemo dopis, ki smo ga prejeli, ne da bi v zadevi hoteli zavzeti kakšno stališče. Op. ur.)

Pri nas se že dalje časa govori o združitvi gori omenjenih krajev: Dobravelj in Skrilj. Se pa slišijo še drugi glasovi, ki so zlasti v gospodarskem oziru zelo upravičeni — in sicer, da se združi z omenjenima krajema v enotno, močno občino, ki bi segala od Vipave pa do vrha Čavna, da celo na Goro — tudi kraj Sv. Tomaž! Tako bi nova občina štela okrog 1500 duš in še čez. Dobravlje pripadajo namreč k občini Sv. Križ in Skrilje k Sv. Tomažu, tako da sta oba kraja odvisna, zlasti gospodarsko od omenjenih županstev, dočim bi se sama lahko povsem drugače upravljala, ker Dobravlje in Skrilje spadajo skupaj že po svoji naravni legi in legi svojim posestev in je gospodarski uspeh mogoč le na podlagi združitve! Pa ne samo gospodarsko, so še mnoga druga — šolska in cerkvena — vprašanja, ki bi se dala vzajemno lažje proučiti in bi tudi bilo kronano vzajemno delo — z uspehi. Le poglejmo malo! Danes imajo i Dobravlje i Skrilje svojo šolo, pa je pravzaprav nimajo ne Dobravlje ne Skrilje! V obeh krajih so namreč 3 šolski prostori, a povsod je šola le najemnik! In pa kakšni so ti prostori! Edino primeren je v dobравeljski zadrugi, pa še tega ne

smemo več šteti k našim šol. prostorom, ker zadruga prostor rabi — in kam se bodo preselili razredi? Proučilo naj bi se to »šolsko vprašanje«; vzajemno bi se dalo to rešiti, saj se je tudi o tem že jako, jako mnogo govorilo — in prišli bi tako do našega že toli zaželjenega ideala, do skupnega, dobравsko-skriljskega šol. prostora! Načrti za prostor so že narejeni! — In pa cerkveno vprašanje. Tudi to je važno. Sedaj imamo namreč 2 cerkvi: eno v Dobravljah in eno v Skriljah, pa maše ob nedeljah skoroda ni, kajti ona mesečna služba božja v Dobravljah ne pride niti v poštev. Tako nam je treba romati vsako nedeljo ali v Križ ali pa v Kamnje. Naj bi se pa kraja s politično in gospodarsko spojitvijo spojila tudi cerkveno — v enotno faro! Nova občina naj bi imela svojega duhovnega pastirja in dobравsko-skriljski farani bi bili gotovo zadovoljni. Ena maša v Dobravljah in ena v Skriljah — pa bi šlo. In bo tudi šlo, če bodo le oblasti — šle na roko! Kajti to je nujna potreba in kjer dva ali morda celo trije streme po združitvi, jih ne smemo razdruževati, da ne bo sovražstva. Na delo!

Unitarec.

Zgornji kobariški kot.

Na praznik sv. Štefana je završalo po Sedlu: V Breginju bo popoldan prireditev »Izobr. društva«, v Stanovščah pa usodni ples. »Kam boš šel ti Franc«, je nagovoril navdušen dečko svojega starejšega prijatelja. »Razume se, da v Breginju«, je odvrnil Franc ter odhitel s svojim mladim prijateljem proti Breginju. Začudil pa se je naš Franc, ko je vstopil v dvorano napolnjena skoraj s samimi okoličani. Kje so pa domačini? Ali imajo tako malo smisla za vse lepo in dobro? Ali jim je le deveta briga »Čolnič«, dasi je on edino zavetišče naše mile materinščine? K posameznim točkam programa pa tole: Pevci, ki so nam zapeli 4 pesmi, so nam pokazali svoje izvrstne zmožnosti, le tu pa tam je bilo opaziti premalo sigurnosti. Igralci pa so nas s svojim prvim nastopom kar iznenadili; naravnost ganil in presumil pa nas je deklamator »Siromaka«. Mladina, bodočnost naroda, po tej poti naprej, a pri vsem tem ne pozabi ob večernih urah poučevati in udejevatvati socialnega nauka krščanstva, da boš pripravljena na bližajočo se socialno prenovitev!

Ustje.

(Ker nočemo delati nikomur krivice, priobčujemo naslednje pojasnilo. Op. ur.) — Na zadnji dopis glede občinskih zadev tukajšnje občine se čutim dolžnega dati nekaj odgovora, da se sliši tudi druga plat zvona. Dopisnikar gotovo ni iz kmečkega stanu, ko trdi, da toča v mesecu juniju ni bila naredila škode. Strokovnjak v kmetijstvu inženir Velikogna je sam ocenil škodo in samo na grozdju je rekel, da je vzela več kot polovico. Zato se je za vse posestnike napravila prošnja za podporo po toči in povodnji in so se vsa imena predložila podprefekturi, a podprefektura je določila samo eno, prvo skupino predlaganih občinarjev. Torej je laž, da je županstvo komu vzelo podporo ali da ni koga predlagalo za podporo, ker je zato odgovorna podprefektura. Ko je prišel uradnik z denarjem v občino, bi se bil lahko vsak pritožil, a se nihče ni oglasil. Dalje govori dopisnikar o prazni blagajni, a ko sem prevzel občinsko blagajno, je izkazovala že L. 1300 primanjkljaja, čeprav so bili takrat še občinski stroški malenkostni. Druge občine imajo davek na družine, na vozove, a pri nas tega ni še bilo treba. Kar se tiče očitanja, da sem sovražnik proletarcev, je naravnost smešno, ker si moram sam s svojimi žulji prislužiti vsakdanji kruh, ravno tako tudi moji sorodniki. Dopisnikar pravi, da samo tovarniški delavci ali proletarci vzdržujejo občino, a če pogledamo davčne izkaze, najdemo samo tiste zapise, ki imajo živino in zemljo in ne tiste, ki zaslužijo na dan 16 do 18 L. kakor takozvani »proletarci«. Je narav-

nost hudobno, hujskati delavski stan zoper kmečkega, ker se oba morata podpirati in si pomagati eden drugemu. V teh časih vse občine zdihujejo pod bremenom in drugod še bolj kot pri nas; sosedne občine pravijo, da so pri nas upravni stroški naravnost majhni v primeri z drugimi. Zatorej naj dopisnikar prej premisli, preden zapiše take neopravičine obtožbe.

Alojz Krečič, posestnik in župan.

Kamnje.

Gibanje ljudstva in duš v Kamenski fari v l. 1924. Kakor znano spadajo pod to častljivo in starodavno faro tri občine: Kamnje, Vrtovin in Skrilje. Žal, da ni prišlo do sporazuma, da bi bila ta fara hkratu tudi ena občinska celota — farna občina! Občina Skrilje se je namreč odločila za pod Štomaz, medtem ko Štomaz za pod Lokavec. Za uganjkarje zelo interesantno! — V fari je bilo rojenih vseh 56, od teh 26 dečkov, 30 deklic. — Umrlo je skupno 24 oseb. — Oklicanih je bilo 21 parov, doma poročenih 10 parov. — Prirastek v fari v l. 1924. je za 32 oseb tako, da šteje kamenska fara koncem leta 1924.: 2132 duš. — Dne 8. decembra je bilo v fari izvanredno slavje — 25 letnica obstoja Marijine družbe. Prvi srebrni jubilej Marijine družbe na Goriškem se je obhajal z vso slovesnostjo. Kot priprava na praznik Brezmadežne so bile 5 dnevne duhovne vaje. Po cerkveni slovesnosti pa je Mar. družba priredila vsem došlim družbenicam lično in okusno akademijo. Družba šteje točasno 93 članic. — Sv. obhajil je bilo v fari okroglo 8 tisoč, zunaj fаре par tisoč. — Izseljevanje v Ameriko in Aleksandrijo je še vedno na dnevnem redu! — Med moškim svetom pa veje v političnem in verskem oziru duh boljšega veka.

Branica.

Na sv. dan ob 10. uri so pripeljali ponesrečenega Viktorja Čehovina domov, kjer je bil tudi pokopan. Takega pogreba Branica še ni videla. Vsi domačini, vsa okolica so hoteli še enkrat uglednemu možu pokazati svojo ljubezen. Pretresljivo je bilo, ko je dal zdravnik odpreti leseno krsto, v kateri je bila druga cinkasta, in se je videl natančno razbiti obraz pokojnikov. Vse se je solzilo. Pevci so mu zapeli žalostinke, za kar jim bodi pri srčna zahvala. Istotako se zahvaljujejo preostali vsem, ki so ljubljenega jim pokojnika spremili na zadnji poti. Blagi Viktor, svezila Ti večna luč! Na svidenje nad zvezdami!

Gorenjopolje.

Naše prosvetno društvo, »Zornice«, je priredilo za društvene člane Silvestrov zabavni večer. Pred začetkom zabave smo imeli izvanredni občni zbor.

Izvolili smo iz naše srede še dva pregledovalca računov. Določili smo tudi članarino, časopise in knjige. Na to se je pričela zabava. Na programu smo imeli pozdrav, par narodnih pesmi, dve deklamaciji, tri kratke šaljive burke. Vse to je nudilo članom obilo radosti in smeha. Na to je predsednik voščil vsem srečno in veselo novo leto. Potem smo se veselo razšli.

Naznanjam bridko vest, da je dne 29. decembra ponoči umrla ponovno prevedena s sv. zakramenti naša mama

Jožefa Vuk roj. Klančič.

Miren, 30. decembra 1924.

Za družino: Anton Vuk, sin.

V NAJEM SE ODDA s 1. februarjem pod zelo ugodnimi pogoji lepo, malo posestvo s stanovanjem in zemljiščem v bližnji okolici Gorice (20 min. od žel. postaje), primerno za vpokojenca. — Ponudbe pod »Posestvo« na upravo »G. Straže«.

Škrbina na Krasu.

Na praznik sv. Štefana, ravno za god našega g. župnika Štefana pl. Posarellija, so blagoslovili in krstili pri nas nove zvonove; sveto opravilo je opravil gosp. dekan iz Komna, v spremstvu domačega župnika in kurata iz Gaborovice. Novi zvonovi nam obetajo dobro ubrano zvonjenje. Novi zvonovi so prvič zvonili Jožefi Čotor, ki je umrla 28. prejšnjega meseca. Obenem z novim zvonjenjem naj bi se pa tudi oživilo naše društveno delovanje. Ne pozabimo, da tudi na nas misli naša vodnica »Prosvetna zveza« v Gorici; saj tvorimo mi Vipavsko-kraški mejnik nad »Železnimi vrati«. Tudi mi Škrbinci bi morali korakati v skupnem soglasju naprej h krščanski prosveti.

Iz Oseka.

Umrla je na božično viljo zjutraj Julijana Gleščič, sestra cerkvenega ključarja in posestnika Ivana Gleščič-a po kratki toda mučni bolezni v starosti 46 let. Kako je bila pokojnica priljubljena pri domačinih, je pokazal njen pogreb na božični praznik popoldne. Ker je bila članica Marijine družbe od njene ustanovitve, spremitve so jo njene sestre domače in tudi črniške k zadnjemu počitku z zastavo. Pogrešali jo bodo vsi, ker je bila s svojo skromnostjo in pobožnostjo vsem v najlepši zgled. Blagi pokojnici mirni počitek na oseškem pokopališču, domačin pa odkritosrčno sožalje!

Sliši se, da se bodo kmalu vršile občinske volitve; radi tega se ponujajo razni županski kandidati v črnih in rudečih srajcah! Roba, ki se močno ponuja, je ponavadi zelo malo vredna!

Prosvetna zveza.

Podpisana se iskreno zahvaljuje vsem dekliškim krožkom, ki so jej poslali božična in novoletna voščila. - Istovestno želi vsem dekletom, ki so včlanjena v dekliških krožkih Prosvetne zveze obilo božjega blagoslova v l. 1925. Načelnica dekl. kr.

Najdeno.

Na semenj sv. Lucije se je našla pri Sv. Luciji na trgu manjša svota denarja, v gostilni g. Vuga pa večja svota. Kdor je zgubil, naj se obrne na župni urad pri Sv. Luciji.

Darovi.

Za Alojzijevišče: V počastitev spomina pok. Lucije Gruntar y Šmarjah nabrali L. 54. Veleč. g. Franc Švara, vikar v Vrtojbi L. 40. Iskrena hvala!

Za »Stovensko sirotišče.« O priliki srebrne poroke p. n. g. Karla Trampuža in družice Terezije dne 2. dec. t. l. nabrali med svati 32 L. P. n. g. Ignacij Fratnik, trgovec pri Sv. Luciji mesto novoletnih voščil 25 L., št. L. 25 L., p. n. Ivanka Konic v Milanu 5 L., p. n. Rudolf Valentin 50 L., p. n. Jos. Mozetič, stavbeni mojster in podjetnik, 100 L., p. n. gospa Terezija Pizzarella iz Kaira v Egiptu 55 L., g. Willy Breginc iz Aleksandrije 5 L., N. N. iz Pevme 100 Lir. Srčna hvala

Listnica uredništva.

Prapetno pri Tolminu: Vaša pritožba čez pismo je opravičena, toda ker je dopis brez podpisa, ga ne moremo priobčiti.

Izjava.*)

Podpisani pozivljam B. Ž., ki me je dne 21. decembra 1924. razžalila pred pričami, da javno prekliče žalivke v tem časopisu; sicer bom primoran sodnijskim potom iskati zadoščenja.

Oslavje, dne 29. decembra 1924.

PRIMOŽIČ PETER
Oslavje 85.

*) Za članke pod tem naslovom odgovarja uredništvo le toliko, kolikor mu zakon velewa.

Po seznamu.

Tončka si je nabavila seznam ljubavnih pisem in brala: »Ljubi Anton (Francelj, Janez, Miha, Pavel...)!«
»Ne, tega pa že ne! Toliko naenkrat pa ni prav!«

SPREJMEM VAJENCA za pekovo obrt takoj! Naslov pri upravnistvu.

Kino-gledališče 'Ideal'.

Danes v soboto in še par dni se predstavlja velika drama C.

Dickensa:

Olivier Twist.

Glavno vlogo igra

Jackie Coogan,
čudesni deček - umetnik.

Opozarjamo na dejstvo, da Kino-gledališče še nikdar ni vzbujalo tako splošnega zanimanja kot s to predstavo.

Deček

Jackie Coogan

igra v tej drami naravnost božanstveno.

MLIN NA PRODAJ! V Istri se vsled odpotovanja proda na ugodnem mestu mlin in motor na nafto.

Čitajte — Širite
'Goriško Stražo'!**Valuta.**

Dne 2. januarja si dobil:

za 100 franc. frankov	128.25 do 129.25 Lir
za 100 belg. frankov	117.50 do 119.50 Lir
za 100 švic. frankov	461.— do 464.— Lir
za 100 češ.-slov. kron	71.50 do 72.50 Lir
za 100 dinarjev	36.90 do 37.20 Lir
za 1 šterling	112.10 do 112.60 Lir
za 1 dolar	23.65 do 23.75 Lir
za 1 zlato marko	448.— do 450.— Lir
za 100 avst. kron	0.0380 do 0.0340 Lir

Beneške obligacije.

Dne 2. januarja: Srednji kurs L. 78.91, v Trstu 80.97; v Milanu 78.75, v Rimu 79.45 L.

MOTOR NA NAFTO, najbolje ohranjen, 12 HP, z voznim podstavkom, se takoj proda. Redka priložnost! Naslov pri upravi lista.

Fotografski atelje A. Jerkič

se priporoča svojim cenj. klijentom.

Gorica -- Corso G. Verdi 36.

MLATILNICA NA PARO v najboljšem stanju se vsled bolezni takoj proda.

Samo pri tvrdki

Anton Trpin & Comp.

zaloga manufakturnega blaga v Gorici - Via Rastello št. 10

kupite po nizkih cenah.

Vsak dan novi dohodi!!

Bogata izbira perila in drugega blaga za neveste
Cene konkurenčne.

ABADIE?

Evo vam

Abadie!

Najizvrstnejši cigaretni papir

Odvetniško pisarno v Tolminu je odprl odvetnik Dr. JOSIP ŠČUKA sodnik v pokoju.

Zavod v Gorici sprejme v službo kuharico.

Naslov pove iz prijaznosti upravnistvo lista.

Fotograf JOSIP NARDIN

se je preselil iz ul. Via Carducci na Koren, nasproti Attemsove palače.

Plaçam najvišje cene za kože lisic, podlasic, kun, zajcev, mačk, veveric, jazbecov i.t.d. i.t.d. Prodajam pasti in posebno meso za lov na divjačino. Delavnica za strojenje in barvanje. Nihče nima pravice kupovati zame.

Walter Windsbach - Gorica
Via Carducci št. 6.

Pozor na izpremenjeni naslov!

Vsem dobro znana trgovina

Struchel & Paludetto

se je preselila iz Šolske ulice št. 6

k sadnemu trgu, Corso G. Verdi št. 7

Prodajalna vseh vrst manufakturnega blaga, ter moškega in ženskega perila

z lastno krojačnico

Izvršuje obleke po najugodnejših cenah. — V zalogi velika izbira moških izgotovljenih oblek.

Teod. Hribar (nasl.) - Gorica
CORSO VERDI 32 - - (hiša Centr. Posoj.)

Velika zaloga češkega platna iz znane tovarne Regenchart & Haymann, vsakovrstno blago za poročence kakor tudi velika izbira moškega in ženskega sukna.
Blago solidno! Gene zmerne!

Prva slovenska tvrdka

JOSIP KERŠEVANI

Gorica, Piazza Duomo št. 9 (desno)

priporoča svojo trgovino najizvrstnejših šivalnih strojev iz svetovno znane nemške tovarne »MUNDLOS«, dvokoles znamke orig. »KOLUMBIA«, belgijskih pušk ter vse k temu spadajoče predmete. Brezplačen poduk v umetnem vezenju, šivanju in krpanju. Lastna mehanična delavnica in popravilnica Piazza Duomo 5 (vogal ulica Rabatta).

PODRUŽNICA**Ljubljanske kreditne banke v Gorici**

Corso Verdi „Trgovski Dom“

Telefon št. 50 — Brzojavni naslov: Ljubljanska banka

Delniška glavnica	CENTRALA	Rezerva S H S
in rezerve:	LJUBLJANA	Din.
Din. 50,000.000		10,000.000

Podružnice: Brežice, Celje, Črnomelj, Kranj, Maribor, Metkovič, Novi Sad, Ptuj, Sarajevo, Split, Trst.

Obrestuje vloge na knjižice po 4 1/2 %. Na daljšo odpoved vezane vloge po dogovoru.

Nakup in prodaja vsakovrstnega tujega denarja.

Izvršuje vse v bančno stroko spadajoče posle najkulantneje